

Будякова О. Ю.

к.е.н., доцент кафедри смарт-економіки

Київський національний університет технологій та дизайну

м. Київ, Україна

БІОЕКОНОМІКА ЯК НОВА МОДЕЛЬ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ ВІДТВОРЕННЯ СУСПІЛЬНОГО КАПІТАЛУ

Біоекономіка постає як нова модель інноваційного розвитку, що здатна замінити традиційні лінійні моделі економіки, які спрямовані на постійне зростання виробництва за рахунок використання невідновлюваних ресурсів. Біоекономіка передбачає використання відновлюваних ресурсів (біомаси), заснована на циркулярності та біотехнологіях, забезпечує інноваційний розвиток та відтворення суспільного капіталу у сталий та інклюзивний спосіб.

Унікальність біоекономіки полягає у тому, що впровадження нової біоекономічної моделі вирішує не тільки сучасні глобальні проблеми, зокрема забезпечення продовольчої та харчової безпеки, зменшення залежності від невідновлюваних ресурсів, пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптацію до них, збереження біорізноманіття, захист екосистем, підвищення конкурентоспроможності, створення нових робочих місць тощо, а й формує довгострокову стратегію існування суспільного капіталу в гармонії з природою.

Формування та розвиток біоекономіки базується на принципах комплексного використання відновлюваних біологічних ресурсів (біомаси), поєднання інноваційних технологій та сталого розвитку. Це не лише економічна модель, а й стратегія управління природними, технологічними ресурсами та людським капіталом, яка дозволяє виробничі процеси привести у відповідність до екологічних стандартів, принципів ESG [1], скоротити втрати ресурсів шляхом їх переробки на циркулярній основі, зокрема з використанням сучасних інновацій біотехнологій, що підвищує ефективність використання сировини. Одним із ключових аспектів є застосування біоекономіки у промисловому виробництві, де біоресурси (біомаса) стає сировиною для виробництва матеріалів, продуктів харчування, енергетичних ресурсів тощо. Наприклад, вирощування спеціальних енергетичних культур, таких як міскантус, енергетична верба тощо забезпечує сировину для виробництва біопалива, що водночас підтримує баланс у сільськогосподарському господарстві та підвищує родючість ґрунтів через сівозміну, органічні біологічні добрива тощо.

У наукових джерелах виділяють кілька ключових концептуальних підходів до біоекономіки. Перший – це інтеграція принципів циркулярної економіки, яка передбачає повторне використання відходів як сировини, мінімізацію шкідливих викидів, зокрема парникових газів та забезпечення замкнутих циклів виробництва. Другий – інноваційний підхід, який полягає у використанні досягнень біотехнологій, генетики, молекулярної біології та інформаційних технологій для оптимізації процесів виробництва та розробки нових продуктів. Третій – соціально-економічний підхід, який забезпечує створення нових робочих місць, розвиток освіти і науки та підвищення якості життя населення через ефективне управління біоресурсами та впровадження екологічно безпечних технологій.

Принципи біоекономіки охоплюють такі важливі напрямки, як відновлюваність ресурсів, екологічна безпека, інноваційність, ефективне використання біомаси, інтеграція науки та виробництва, а також розвиток ринку біопродуктів. Вони забезпечують гармонійне поєднання економічної вигоди та екологічної стабільності, що є особливо актуальним у контексті глобальних викликів, таких як зміна клімату, деградація земель та водних

ресурсів, нестача енергії та зростання потреб населення у продовольстві. Також принципи біоекономіки спрямовані на формування нових моделей, в яких інноваційні рішення та розробки стають ключовим чинником конкурентоспроможності.

Соціально-економічний ефект біоекономіки полягає у створенні нових робочих місць у сфері агросектору, енергетики тощо. Впровадження біоекономічних технологій стимулює підготовку висококваліфікованих кадрів, розвиток освітніх програм у закладах вищої освіти, а також сприяє формуванню інноваційної екосистеми, що забезпечує довгострокове економічне зростання.

Таким чином, принципи біоекономіки охоплюють комплексний підхід до управління природними ресурсами, економічними процесами та суспільним капіталом. Вони створюють основу для подальшого практичного впровадження біоекономічних стратегій у національну економіку, розвитку нових технологій, підвищення екологічної безпеки та соціальної стійкості. Актуальність цих принципів дозволяє формувати політику та інвестиційні стратегії, що сприяють сталому розвитку та інтеграції України у Європейський економічний простір.

Дослідження проведено за підтримки Європейського Союзу в рамках проєкту Жана Моне [номер гранту ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH, 101127252 – «Просування європейських навичок та підходів до сталої біоекономіки в умовах сучасних викликів в Україні» (PESAB)].

«Фінансується Європейським Союзом. Проте висловлені погляди та думки належать лише авторам і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з освіти та культури. Ні Європейський Союз, ні орган, що надає гранти, не можуть нести за них відповідальності».

This research has been conducted with the support of the European Union within Jean Monnet project [grant number ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH, 101127252 – “Promoting of European skills and approaches for sustainable bioeconomy in the conditions of Ukrainian acute challenges” (PESAB)].

“Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them”.

Література:

1. Будякова О.Ю., Конченко Д. Р. Сучасні тенденції визначення принципів ESG у корпоративному сталому розвитку. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Економіка і менеджмент». 2024. № 60. С. 4-11. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-2675/2024-60-1>